

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. balandžio 7 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Ryčio Krasausko, Vaidos Urmonaitės-Maculevičienės (kolegijos pirmininkė) ir Mildos Vainienės (pranešėja),

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „N.G.P. Imperial Lithuania“ apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. rugpjūčio 31 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „N.G.P. Imperial Lithuania“ skundą atsakovui Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui dėl nutarimo panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas uždaroji akcinė bendrovė (toliau – ir UAB) „N.G.P. Imperial Lithuania“ (toliau – ir Bendrovė) su skundu kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą, prašydamas panaikinti Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento (toliau – ir Departamentas) 2019 m. gruodžio 19 d. nutarimą Nr. ATK2-189/19 (toliau – ir Nutarimas).

2. Pareiškėjas paaiškino, kad Nutarimu už tai, jog prekiavimą gaminiu „Killa ColdMint EXTRA STRONG NICOPODS“ (toliau – ir Gaminys), kuris, Departamento vertinimu, imituoja tabako gaminį „snusą“, Bendrovei buvo paskirta 868 Eur dydžio bauda. Pareiškėjo teigimu, Gaminys yra pakaitalas tabako gaminiams, todėl tabako gaminių neimituoja. Pareiškėjas rėmėsi Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo (toliau – ir Įstatymas) 2 straipsnio 38 punktu ir pabrėžė, kad Gaminyje nėra tabako, tačiau yra nikotino, t. y. Gaminys yra alternatyva ir tiesioginis pakaitalas visiems tabako gaminiams, tačiau nėra tabako gamins. Tai aiškiai nurodoma tiek ant Gaminio pakuotės, tiek jo aprašyme, kuriame išskirtinai parašyta, jog Gaminys nėra tabako gamins. Gaminio tikslas – konkuruojimas su tabako gaminais. Kadangi Gaminys neatitinka Įstatyme pateikiamų tabako gaminio ar su juo susijusio gaminio apibrėžimo, oraliniam vartojimui skirto tabako gaminio apibrėžimo, pareiškėjo manymu, jam neturėtų būti taikomos Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punkto nuostatos.

3. Pareiškėjo manymu, vidutinis vartotojas negalėtų identifikuoti, kaip atrodo oraliniam vartojimui skirtas tabako gamins ar jo pakuotė, nes tokius produktus Lietuvoje vartoti draudžiama. Kadangi oraliniam vartojimui skirto tabako gaminio „snuso“ vartotojai Lietuvos Respublikoje įsigyti negali, nes jis į Europos Sąjungos šalis negali būti pristatytas, pareiškėjo teigimu, vidutinis vartotojas,

gyvenantis Lietuvoje, negali būti paveiktas šio tabako gaminio imitavimu. Pareiškėjo manymu, oraliniam vartojimui skirto tabako gaminio „snuso“ dizainas nėra išskirtinis. Tiek Gaminys, tiek „snusas“ parduodami išimtinai nuotoliniu būdu, todėl vartotojas šių gaminių dizainą ir komercinį įspūdį susidaro išimtinai iš šių gaminių internetinėse svetainėse pateikiamos informacijos. Pareiškėjas nurodė, kad internetinėje svetainėje pateikiamas tik Gaminio pakuotės dizainas, o Gaminio dizainas yra grafiškai (stilizuotai) atvaizduojamas Gaminio aprašyme. Pareiškėjas atkreipė dėmesį, kad internetinėje svetainėje galima aptikti daug skirtingų „snuso“ pakuočių dizainų, tačiau Nutarime nenurodyta, kurį iš jų imituoja Gaminys. Pareiškėjas pažymėjo, kad visoms „snuso“ pakuotėms būdinga pastelinės spalvos, neiššaukiantys šriftai ir aiškiai išreikštų grafinio dizaino elementų nebuvimas, priešingai nei Gaminio pakuotėje. „Snuso“ pakuotės dizainas nėra išskirtinis ar vienetinis, prekyboje galima aptikti daug gaminių, kurie yra parduodami tokio tipo (apvalios ritinio formos) pakuotėje.

4. Atsakovas Departamentas atsiliepimu į pareiškėjo skundą prašė skundą atmesti kaip nepagrįstą.

5. Atsakovas pažymėjo, kad pareiškėjas Gaminį pristato kaip produktą, kurio pagalba galima mesti rūkyti, t. y. jį prilygina vaistiniam preparatui, tačiau duomenų, kad Gaminys atitiktų vaistinio preparato kriterijus, nepateikė. Atsakovo vertinimu, Gaminio draudžiama prekiauti Lietuvos Respublikoje, nes prekė yra ūmiai toksiška, todėl nėra pagrindo remtis ūkinės veiklos laisvės principu ir jį ginti. Atsakovas kritiškai vertino pareiškėjo teiginius, kad Gaminys nesuklaidintų vartotojo, nes „snusais“ neprekiuojama Lietuvos Respublikoje, kadangi vidutinis vartotojas yra pakankamai informuotas, besinaudojantis internetu, keliaujantis, neapsiribojantis vien informacija, pateikiama Lietuvos Respublikoje, todėl žinantis, kas yra oraliniam vartojimui skirtas tabako gaminys „snusas“. Atsakovo vertinimu, Gaminio dizaino panašumas į „snusą“ galėtų paveikti vartotojo požiūrį.

6. Departamentas nesutiko su pareiškėjo teiginiu, kad „snuso“ dizainas nėra išskirtinis, nurodydamas, kad svarbus yra sukurtas vizualinis efektas, o ne visiškas dizaino tapatumas, taip pat svarbus ne tik išorinis vienetinis pakelio dizaino panašumas, bet ir pačios pagalvėlės panašumas į patį „snusą“. Departamento manymu, reikia vertinti dizaino panašumo visumą, o ne atskiras detales. Įvertinus internetinės svetainės www.mysnus.com momentines ekrano nuotraukas, matyti, kad oraliniu būdu vartojamo tabako gaminių „snusų“ dėžutė yra analogiška kaip ir Gaminio bei jame sudėtų maišelių, todėl yra aktuali paties įpakavimo ir Gaminio forma, o ne vizualizacijos ant jų.

II.

7. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu pareiškėjo skundą atmetė kaip nepagrįstą.

8. Teismas nustatė, kad Departamento 2019 m. spalio 28 d. protokole Nr. ATK2-186 nurodyta, jog pareiškėjas vykdo uždraustą prekybą prekėmis, kurios imituoja tabako gaminius, t. y. Gaminys imituoja tabako gaminius „snusus“, kurių pakuotė, oraliniu būdu vartojami maišeliai bei vartojimo būdas yra vienodo tipo, todėl pareiškėjas pažeidė Įstatymo 18 straipsnio 8 dalies reikalavimus. Pareiškėjas 2019 m. lapkričio 13 d. elektroniniu paštu pateikė Departamentui rašytinį paaiškinimą, kuriame nurodė, kad Gaminys nėra akcizinė prekė ir neimituoja tabako gaminio, tai yra tabako pakaitalas, todėl prekė neturi jokio ryšio ar panašumo su tikru tabaku ar jo gaminiais, Gaminys yra kaip nikotino pastilės, Lietuvos muitinė pareiškėjo platinamam Gaminui suteikė tarifinį kodą. Departamentas Nutarimu pareiškėjui už Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punkto pažeidimą paskyrė 868 Eur baudą.

9. Teismas nustatė, kad pareiškėjo valdomoje internetinėje svetainėje www.killapods.eu nuotoliniu būdu parduodamas Gaminys, kuris savo sudėtyje turi nikotino, tačiau neturi tabako. Ant Gaminio pakuotės pateikiama aiškiai išskirta tekstinė informacija „be tabako“, Gaminio aprašymas bei sudedamosios dalys, aiškiai pateikiamas bendras parduodamų gaminių aprašymas. Svetainėje pateiktas Gaminio aprašymas bei sudedamosios dalys, Gaminio aprašyme pateikta papildoma naudojimo instrukcija, pateiktas aprašymas internetinio puslapio apatinėje dalyje. Teismas taip pat

nustatė, kad internetiniame puslapyje www.mysnus.com pateikiami parduodami oraliniam vartojimui skirti tabako gaminiai – „snusai“. Puslapyje pateikta naudojimo instrukcija bei gaminių aprašymas.

10. Teismas rėmėsi Įstatymo 1 straipsnio 2 dalimi, 18 straipsnio 1 dalies 8 punktu, atkreipė dėmesį į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, aiškinant pastarosios nuostatos turinį, nurodė, kad „snuso“ apyvarta nėra įteisinta Lietuvos Respublikoje, tačiau Įstatymas įtvirtina draudimą dėl produktų, gaminių, prekių pardavimo, kurių dizainas imituoja tabako gaminius. Įstatyme nustatytas draudimas gaminti ir (ar) parduoti žaislus, maisto produktus ir kitas prekes, kurių dizainas imituoja tabako gaminius ar jų pakuotes, taikomas neatsižvelgiant į prekių kilmę.

11. Teismas, siekdamas nustatyti, ar pareiškėjas pažeidė minėtas Įstatymo nuostatas, vertino žodžių „dizainas“ ir „imituoti“ turinį, atkreipė dėmesį į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju yra reikšminga tai, jog Gaminio paskirtis ir naudojimo būdas yra analogiškas tabako gaminiams „snusams“, t. y. Gaminys skirtas oraliniam vartojimui, ir darė išvadą, kad Gaminys savo forma, įpakavimu, apipavidalinimu atkartoja tabako gaminių „snusą“.

12. Teismas pažymėjo, kad pareiškėjo skunde minimoje teismų praktikoje ir nagrinėjamos bylos faktinės aplinkybės skiriasi, nes nagrinėjama byla nėra susijusi su elektroninėmis cigaretėmis, kurios buvo prilygintos tabako gaminio pakaitalui, Gaminio statusas Lietuvos rinkoje nėra lygiavertis elektroninei cigaretei.

13. Atmesdamas pareiškėjo teiginius, kad oraliniam vartojimui tabako gaminio „snuso“ dizainas nėra išskirtinis ir vartotojas negalėtų identifikuoti Gaminio kaip oraliniam vartojimui skirto tabako gaminio, nes apvalios ritinio formos pakuotėje taip pat parduodamos mėtinės pastilės, batų tepalas ir pan., teismas pažymėjo, kad tiek Gaminio, tiek „snusų“ pateiktos vartojimo instrukcijos yra panašios: tiek Gaminio maišelį, tiek „snuso“ maišelį reikia užkišti už viršutinės lūpos, ir laikyti nustatytą laiko tarpą t. y. Gaminio maišelį 5-30 minučių, „snuso“ maišelį 15-60 minučių. Nors Gaminio sudėtyje nėra tabako, o „snuso“ sudėtyje jo yra, tačiau abu produktai pateikiami kaip alternatyva rūkymui. Įvertinęs teismui pateiktas nuotraukas, iš kurių matyti, kad Gaminio sudėtinių detalių visuma, t. y. pakuotė ir jos turinys (balta, žemos ritinio formos plastikinė dėžutė; dėžutės turinys, yra popieriniai, kvadratinės formos maišeliai), taip pat įvertinęs abiejų produktų vartojimo instrukcijas, teismas darė išvadą, kad Gaminys pripažintinas „snuso“ imitacija.

14. Teismas, įvertinęs byloje nustatytas aplinkybes ir teisinį reglamentavimą, pripažino, kad Gaminys imituoja tabako gaminius „snusus“. Atmesdamas pareiškėjo teiginį, kad Gaminys nėra tabako gaminys, todėl jo apyvartai negali būti taikomas Įstatymas, teismas sprendė, kad Įstatymo 18 straipsnis, reglamentuojantis draudimus, susijusius su tabako gaminių imitacija, ir sankcijas už tokio pobūdžio pažeidimus, nagrinėjamu atveju taikytinas, nes Gaminys vertintinas kaip „snuso“ imitacija, ir minėtos Įstatymo normos dispozicijoje nenustatyta jokių draudimo taikymo išimčių.

15. Teismas konstatavo, kad visos aplinkybės, turinčios reikšmės pareiškėjo veiksams kvalifikuoti, buvo ištirtos, tinkamai įvertintos ir pagrįstai pripažintos įrodymais, pagrindžiančiais jo kaltę padarius nustatytus pažeidimus. Departamento Nutarimas yra tinkamai pagrįstas tiek objektyviomis aplinkybėmis, tiek aktualiomis teisės aktų normomis, priimtas nepažeidžiant pagrindinių procedūrų, paskirta nuobauda atitinka teisės aktų reikalavimus, todėl teismas neturėjo pagrindo jo panaikinti ir pareiškėjo skundą atmetė kaip nepagrįstą.

III.

16. Pareiškėjas Bendrovė apeliaciniu skundu prašo pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikinti ir priimti naują sprendimą – skundą tenkinti bei priteisti bylinėjimosi išlaidas.

17. Pareiškėjo teigimu, teismas nukrypo nuo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuotos praktikos aiškinant ir taikant Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punktą. Pareiškėjas atkreipia dėmesį, kad Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. balandžio 26 sprendimo administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1131/2011 priėmimo metu galiojusiam Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatyme elektroninės cigaretės nebuvo reguliuojamos, kaip ir Gaminys, kuris šiuo metu galiojančioje Įstatymo redakcijoje taip pat nėra reguliuojamas, todėl teismo atsisakymas remtis minima byla nėra pagrįstas. Pareiškėjo manymu, Gaminio statusas Lietuvoje yra analogiškas

elektroninių cigarečių statusui, kuris egzistavo minėto Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimo priėmimo metu, be to, nagrinėjamoje byloje yra sprendžiamas iš esmės analogiškas klausimas – dėl atitinkamų gaminių imitacijos tabako gaminiams, su kuriais jie konkuruoja ir yra jų pakaitalas. Pareiškėjas daro išvadą, kad minima Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuota praktika turėtų būti remiamasi ir šioje byloje.

18. Pareiškėjo teigimu, spręsdamas, ar Gaminys yra pakaitalas/konkuruoja su tabako gaminiais, teismas nepagrįstai nevertino pareiškėjo skunde išdėstytų argumentų bei objektyvios informacijos, kuria remiantis galima daryti pagrįstą išvadą, kad Gaminys rinkoje yra pateikiamas kaip galimai mažesnę žalą sveikatai sukelianti alternatyva tabako gaminiams. Tai, kad Gaminys nėra tabako gaminys, yra aiškiai nurodoma tiek ant Gaminio pakuotės (ant jos aiškiai nurodoma, kad Gaminys yra „be tabako“), tiek jo aprašyme, kuriame taipogi išskirtinai (nurodant didžiosiomis raidėmis) parašyta, jog Gaminys nėra tabako gaminys. Gaminio tikslas, t. y. konkuravimas su tabako gaminiais, yra įvardijamas ir pareiškėjo internetinėje svetainėje pateikiamame aprašyme.

19. Pareiškėjas, tvirtindamas, kad byloje turėtų būti konstatuota, jog Gaminys neimituoja oraliniam vartojimui skirto tabako gaminio „snuso“, pažymi, kad kitų valstybių praktika rodo, jog oraliniam vartojimui skirtų gaminių, kuriuose nėra tabako, tačiau kuriuose yra nikotino, kategorija, kuriai priklauso ir Gaminys, yra pripažįstama kaip atskira ir savarankiška produktų kategorija, tiesiogiai konkuruojanti su tabako gaminiais bei esanti tabako gaminių pakaitalu. Tai patvirtina ir ant Gaminio pakuotės aiškiai nurodyta informacija.

20. Pareiškėjas, nesutikdamas su teismo išvada, kad Gaminys savo forma, įpakavimu, apipavidalinimu atkartoja tabako gaminį „snusą“, remiasi Lietuvos Respublikos dizaino įstatymo 2 straipsnio 1, 2 dalimis, atkreipia dėmesį į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. sausio 21 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁴-41/2005, ir daro išvadą, kad dizaino išskirtinumas apibrėžia Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punkto taikymo ribas, t. y. tik gaminiai, kurie imituoja išskirtinį dizainą, kurį turi išimtinai tabako gaminiai, turėtų būti pripažinti, kaip pažeidžiantys minėtą Įstatymo nuostatą, priešingu atveju, toks draudimas peržengtų proporcingumo ribas ir galėtų tapti aiškinamas nepagrįstai plečiamai, kadangi Įstatymo nuostatos pažeidimą būtų galima pripažinti ir gaminiams, kurių dizainas tik formaliai yra panašus kaip ir tabako gaminių, nors ir nesiekia imituoti, o panašumas yra suponuotas dizaino neišskirtinumo. Pareiškėjas, remdamasis Dizaino įstatymo 6 straipsniu, 10 straipsnio 1 dalies 1 punktu, pažymi, kad gaminio dizaino kontekste galima tik tokių dizainų registracija, kurie turi individualias savybes, jei tokių savybių gaminys neturi, jis teisės aktų saugomas nėra ir negali būti, o tai reiškia, kad toks dizainas gali būti plačiai paplitęs įvairių gaminių tarpe. Pareiškėjas atkreipia dėmesį, jog iš Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos Bendrijos dizainų duomenų bazės „eSearchplus“ matyti, jog „snuso“ gamintojo vardu nėra registruotas nei vienas gaminio pakuotės ar gaminio dizainas, Bendrijos dizainų duomenų bazėje nėra registruotas nei vienas „snuso“ gaminio ar gaminio pakuotės dizainas, todėl pareiškėjas daro išvadą, kad tiek „snuso“ gaminio, tiek „snuso“ pakuotės dizainas nėra saugomas, todėl nėra išskirtinis. Pareiškėjas atkreipia dėmesį, kad vartotojui nuotoliniu būdu įsigyjančiam tiek Gaminį, tiek „snusą“ nėra žinoma faktinė pačių gaminių išvaizda, todėl byloje turėtų būti lyginamas tik šių gaminių pakuočių dizainas, o ne patys gaminiai. Pareiškėjas daro išvadą, kad teismas netinkamai įvertino Gaminio ir „snuso“ dizaino panašumą. Pareiškėjo manymu, teismas nukrypo nuo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, aiškinant Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punktą, kadangi nustatant, ar atitinkamas gaminys imituoja tabako gaminį, t. y. ar pažeidžiamos Įstatymo nuostatos, turėtų būti vertinamas ir lyginamas išimtinai dizainas, o ne gaminių vartojimo instrukcijos ar kitos su Įstatymo nuostatomis nesusijusios savybės.

21. Pareiškėjo teigimu, teismas nepagrįstai nevertino argumentų dėl to, kieno požiūriu turi būti vertinama, ar tam tikrų gaminių dizainas imituoja tabako gaminius ar jų vienetinius pakelius. Įstatymas nenumato jokių kitų nei amžiaus cenzas reikalavimų asmenims, kurie gali įsigyti tabako gaminius, todėl, pareiškėjo manymu, šiuo aspektu gaminių dizainas turėtų būti vertinamas iš vidutinio vartotojo perspektyvos. Kadangi „snusą“ teisėtai įsigyti galima vienintelėje Europos Sąjungos šalyje – Švedijoje, pareiškėjo manymu, negalima teigti, kad vidutinis vartotojas gali žinoti apie tokio specifinio gaminio egzistavimą bei išmanyti jo dizainą. Vidutinis vartotojas negalėtų identifikuoti

kaip atrodo oraliniam vartojimui skirtas tabako gaminys „snusas“ ar jo pakuotė, todėl siekti imituoti šiuos gaminius ar pasiekti šio imitavimo sėkmingą rezultatą būtų beprasmiška.

22. Atsakovas Departamentas atsiliepimu į pareiškėjo apeliacinį skundą prašo apeliacinį skundą atmesti ir pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą.

23. Atsakovo vertinimu, pareiškėjo nurodomos administracinės bylos faktinės aplinkybės nesutampa su nagrinėjama byla, kadangi joje konstatuota, kad elektroninė cigaretė laikytina tabako gaminio pakaitalu, o šioje byloje dėl elektroninių cigarečių, kurios buvo prilygintos tabako gaminio pakaitalui, nėra sprendžiama. Atsakovas pabrėžia, kad Gaminio statusas Lietuvos rinkoje nėra lygiavertis elektroninei cigaretei. Pareiškėjas pristato Gaminį kaip produktą, kurio pagalba galima mesti rūkyti, t. y. prilygina jį vaistiniam preparatui, tačiau byloje nėra duomenų, kad Gaminys turi gydomųjų savybių, būtų registruotas Vaistinių preparatų registre. **Atsakovas atkreipia dėmesį, kad Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2019 m. gruodžio 12 d. rašte Nr. (10-14 1.9E)2-59240 nustatyta, kad Gaminiau draudžiama prekiauti Lietuvos Respublikos rinkoje. Kadangi šiuo produktu negalima teisėtai prekiauti Lietuvos Respublikoje, Gaminys negali būti laikomas tabako gaminio pakaitalu. Atsakovas pažymi, kad Gaminys laikomas ūmiai toksišku medžiagų mišiniu pagal 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiančią ir panaikinančią direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiančią Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 (toliau – ir Reglamentas Nr. 1272/2008), kurio mažmeninė prekyba draudžiama, vadovaujantis Lietuvos Respublikos nuodingųjų medžiagų priežiūros įstatymo 7 straipsniu.** Kadangi prekyba Gaminiau yra draudžiama dėl to, jog prekė ūmiai toksiška, nėra pagrindo remtis ūkinės veiklos laisvės principu ir jį ginti.

24. Atsakovas nesutinka su pareiškėjo argumentais, kad Gaminys nesuklaidintų vartotojo todėl, kad „snusais“ neprekiuojama Lietuvos Respublikoje. Departamento vertinimu, vidutinis vartotojas yra pakankamai informuotas, besinaudojantis internetu, keliaujantis, neapsiribojantis vien informacija, pateikiama Lietuvos Respublikoje, todėl žinantis, kas yra oraliniam vartojimui skirtas tabako gaminys „snusas“, todėl Gaminio dizaino panašumas į „snusą“ galėtų paveikti vartotojo požiūrį.

25. Atsakovas nesutinka su pareiškėjo teiginiu, kad „snuso“ dizainas nėra išskirtinis. Departamento nuomone, įrodinėjant dizaino panašumo į tabako gaminių dizainą faktą, svarbus yra sukurtas vizualinis efektas, o ne visiškas dizaino tapatumas. Taip pat svarbu ne tik išorinis vienetinis pakelio dizaino panašumas, bet pačios pagalvėlės panašumas į patį „snusą“. Departamento nuomone, reikėtų vertinti dizaino panašumų visumą, o ne atskiras detales atskirai, konkrečiu atveju aktuali paties įpakavimo ir Gaminio forma, o ne vizualizacijos ant jų. Gaminio dėžutės (vienetinio įpakavimo) forma, dydis, dėžutės atidarymo būdas, pačių gaminių (maišelių) forma, vartojimo būdas sudaro vizualinį efektą, kad Gaminys ir jo įpakavimas yra panašus į tabako gaminį „snusą“, todėl imituoja tabako gaminį ir tuo pažeidžia Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punktą. Atsakovo nuomone, pažeidimo konstatavimui nėra svarbi dizaino atvaizdavimo forma (ar nufotografuotas, ar nupieštas), o svarbios faktinės aplinkybės, ar dizainas imituoja tabako gaminį. Atsakovas atkreipia dėmesį, kad pareiškėjas bylos nagrinėjimo metu iš esmės pripažino „snuso“ ir Gaminio dizainų panašumą. Atsakovas kritiškai vertina pareiškėjo teiginius dėl dizaino registracijos ir pažymi, kad dizaino registracija yra skirta dizaino kūrėjo turtinių ir neturtinių teisių apsaugai, ir nelemia Įstatymo pažeidimo taikymo konkrečiu atveju.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

26. Byloje nagrinėjamas ginčas kilo dėl Departamento 2019 m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. ATK2-189/19, kuriuo pareiškėjui paskirta 868 Eur bauda už Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punkto pažeidimą, teisėtumo bei pagrįstumo.

27. Pirmosios instancijos teismas, išnagrinėjęs pareiškėjo skundą, įvertinęs byloje pateiktus duomenis ir ginčui aktualias Įstatymo nuostatas, jį atmetė, konstatavęs, kad Departamentas teisėtai ir pagrįstai Nutarimu pripažino pareiškėją pažeidusiu Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punkto nuostatas bei skyrė jam ekonominę sankciją. Pareiškėjas nesutinka su pirmosios instancijos teismo atliktu įrodymų vertinimu ir teisės taikymu bei aiškinimu, iš esmės apeliacinį skundą grįsdamas tais pačiais argumentais, kaip ir skundą pirmosios instancijos teismui.

28. Teisėjų kolegija pirmiausiai pažymi, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 142 straipsnio 3 dalimi, pirmosios instancijos teisme ištirti įrodymai apeliacinėje instancijoje gali būti pakartotinai arba papildomai tiriami tik jeigu teismas pripažįsta, kad tai būtina. Apeliacinis procesas nėra bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme pratęsimas. Apeliacinės instancijos teismas paprastai bylą gali tikrinti tik ta apimtimi, kuria byla buvo išnagrinėta pirmosios instancijos teisme ir kuri buvo užfiksuota pirmosios instancijos teismo sprendimu (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. birželio 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-1321/2013; 2017 m. birželio 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1855-575/2017). ABTĮ 140 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog teismas, apeliacine tvarka nagrinėdamas bylą, patikrina pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįstumą ir teisėtumą, neperžengdamas apeliacinio skundo ribų. To paties straipsnio 2 dalyje numatyta, kad teismas peržengia apeliacinio skundo ribas, kai to reikalauja viešasis interesas arba kai neperžengus apeliacinio skundo ribų būtų reikšmingai pažeistos valstybės, savivaldybės ir asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai. Teismas taip pat patikrina, ar nėra šio įstatymo 146 straipsnio 2 dalyje nurodytų sprendimo negaliojimo pagrindų. Teisėjų kolegija nenustatė sprendimo negaliojimo pagrindų bei aplinkybių, dėl kurių turėtų būti peržengtos apeliacinio skundo ribos.

29. Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegijos vertinimu, pirmosios instancijos teismas, tikrindamas pareiškėjo skunde išdėstytą teiginių teisingumą, pakankamai detalai išanalizavo bylos proceso šalių argumentus, išsamiai išnagrinėjo byloje reikšmingas faktines aplinkybes, pritaikė ginčui aktualias teisės normas, todėl teisėjų kolegija iš naujo pirmosios instancijos teismo motyvų nebekartoja, pasisako tik tais aspektais, kuriais atsakant į apeliacinio skundo argumentus papildomos sprendime padarytos išvados.

30. Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo (ginčui aktuali nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2020 m. kovo 1 d. galiojusi redakcija). Šio Įstatymo nuostatomis siekiama mažinti Lietuvos Respublikoje tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių vartojimą, jų prieinamumą (ypač nepilnamečiams asmenims) ir dėl tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių vartojimo atsiradusius neigiamus padarinius gyventojų sveikatai ir ūkiui (Įstatymo 1 str. 2 d.).

31. Įstatymo 18 straipsnyje įtvirtinti kiti su tabako gaminiais susiję draudimai, šio straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatant, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama gaminti ir (ar) parduoti žaislus, maisto produktus ir kitas prekes, kurių dizainas imituoja tabako gaminius ar jų vienetinius pakelius.

32. Byloje nėra ginčo dėl to, jog pareiškėjas prekiaavo Gaminium, taip pat dėl to, kad Gaminys nėra tabako gaminys ginčui aktualiu metu (t. y. ginčijamo Nutarimo priėmimo metu) galiojusios Įstatymo redakcijos prasme (Įstatymo 2 straipsnio 38 punkte numatyta, kad tabako gaminys – vartoti skirtas gaminys, kuris gaminamas tik iš tabako (tiek genetiškai modifikuoto, tiek nemodifikuoto) arba kuriame yra tabako). Vis tik, teisėjų kolegija kritiškai vertina pareiškėjo teiginius, kad Gaminio statusas Lietuvoje yra analogiškas elektroninių cigarečių statusui, kuris egzistavo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. balandžio 26 d. sprendimo administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1131/2011 priėmimo metu. Kaip matyti iš pareiškėjo nurodomos administracinės bylos, joje buvo konstatuota, kad elektroninės cigaretės bendriausia prasme konkuruoja su tabako gaminiais ir rinkoje jos pateikiamos kaip tabako gaminių pakaitalas. Nagrinėjamu atveju Gaminys pristatomas kaip vaistinis preparatas, t. y. produktas, kurio pagalba galima mesti rūkyti, nors, kaip matyti iš byloje esančio Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos 2019 m. rugsėjo 27 d. rašto Nr. B6-(1.9.)-2777,

Gaminys nėra įtrauktas į Lietuvos Respublikos vaistinių preparatų registrą. Pažymėtina ir tai, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos nuodingųjų medžiagų priežiūros įstatymo 7 straipsniu ir atsižvelgiant į byloje esantį Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2019 m. gruodžio 12 d. raštą Nr. (10-14 1.9E)2-59240, draudžiama verstis Gaminio mažmenine prekyba, kadangi jis yra ūmiai toksiškas. Įvertinus šias aplinkybes, negalima sutikti su pareiškėjo teiginiais dėl Gaminio prilyginimo tabako gaminių pakaitalui ar jo konkuravimo su tabako gaminiiais. Atitinkamai darytina išvada, kad pareiškėjo akcentuojamos paminėtos Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nagrinėtos administracinės bylos Nr. A⁸⁵⁸-1131/2011 ir nagrinėjamos bylos *ratio decidendi* (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) skiriasi, todėl nėra pagrindo remtis paminėtoje byloje suformuluotomis teisės aiškinimo taisyklėmis.

33. Pagal Įstatymo 1 straipsnio 3 dalį tabako gaminiai laikomi specialiais gaminiiais, kuriems taikomas ypatingas reguliavimas. Įstatymo 1 straipsnio 2 dalis, konstatuodama, kad visuomenės sveikata yra viena pagrindinių vertybių, nurodo, jog Įstatymo nuostatomis siekiama mažinti tabako gaminių vartojimą Lietuvos Respublikoje, jų prieinamumą (ypač nepilnamečiams asmenims) ir dėl tabako gaminių vartojimo atsiradusius neigiamus padarinius gyventojų sveikatai ir ūkiui. Analogiškai, iš Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies, įskaitant ir bylai aktualų 8 punktą, turinio matyti, kad ja iš esmės siekiama įtvirtinti tam tikrus tabako gaminių įsigijimo ir (ar) vartojimo skatinimo būdus. Teisėjų kolegija pažymi, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, aiškindamas Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punkto turinį, laikosi nuostatos, jog šios teisės normos sudėtis yra formali, t. y. konstatavimui, jog buvo padarytas Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punkto pažeidimas, pakanka nustatyti, kad Bendrovė parduoda produktus, kurių dizainas imituoja tabako gaminius ar jų pakuotes (žr., pvz., 2010 m. gegužės 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-638/2010; 2010 m. gegužės 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-696/2010).

34. Lietuvos Respublikos dizaino įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžta dizaino sąvoka, nurodant, kad tai yra viso gaminio ar jo dalies vaizdas, sudarytas iš gaminio ir (arba) jo ornamentikos specifinių savybių – linijų, kontūrų, spalvų, formos, tekstūros ir (arba) medžiagos, o gaminys apibrėžtas kaip pramoniniu būdu arba rankomis pagamintas daiktas, įskaitant sudėtiniam gaminiui sukonstruoti skirtas sudedamąsias dalis, pakuotę, apipavidalinimą, grafinius simbolius ir spaustuvės šriftus, išskyrus kompiuterių programas (Dizaino įstatymo 2 str. 2 d.). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje, aiškinant dizaino apibrėžimą, yra konstatavęs, kad dizaino turinį sudaro ne vienas elementas, o jų visuma, todėl, sprendžiant, apibūdinant atitinkamo objekto dizainą, turi būti vertinamas elementų visetas, t. y. vertinant konkretaus gaminio dizainą, privalu atsižvelgti tiek į patį gaminį, tiek į jo sudėtinę dalis – pakuotę, apipavidalinimą, grafinius simbolius, bei jo ornamentikos specifines savybes – linijas, kontūrus, spalvas, formas (žr., pvz., 2010 m. gegužės 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-638/2010, 2005 m. sausio 21 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁴-41/2005).

35. Nagrinėjamu atveju ne tik Gaminio forma, įpakavimas ir apipavidalinimas, bet ir kitų pirmosios instancijos teismo tinkamai ir pagrįstai įvertintų dizaino elementų visuma sudaro pagrindą konstatuoti, kad Gaminys savo dizainu imituoja „snusą“. Atkreiptinas dėmesys, kad ir pats pareiškėjas pripažįsta, jog Gaminys turi panašumų į „snusą“, kita vertus, mano, kad vidutinis vartotojas negalėtų identifikuoti kaip atrodo oraliniam vartojimui skirtas tabako gaminys „snusas“ ar jo pakuotę.

36. Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo 2 straipsnio 13 dalyje apibrėžta vidutinio vartotojo sąvoka nurodant, kad tai yra vartotojas, kuris yra pakankamai informuotas, protingai atidus ir apdairus, atsižvelgiant į socialinius, kultūrinius ir kalbinius veiksnius. Poveikis vartotojui turėtų būti vertinamas neatsietai nuo informacijos turinio, pateikimo būdo ir formos, atsižvelgiant į informacijos pateikimo sąsajas su įmonės komercine, ūkine ir finansine veikla (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gegužės 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-398/2013). Tai reiškia, kad Gaminio panašumo į „snusą“ vertinimas turi būti atliktas „vidutinio vartotojo akimis“.

37. Teismui vertinant, ar buvo padaryti Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punkto pažeidimai, aktuali yra ir ABTĮ 56 straipsnio 7 dalies nuostata, nustatanti, kad jokie įrodymai teismui neturi iš

anksto nustatytos galios. Teismas įvertina įrodymus pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku, išsamiu ir objektyviu bylos aplinkybių viseto išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymu, taip pat teisingumo ir protingumo kriterijais. Tai, reiškia, kad įrodymų vertinimas, kaip objektyvios tiesos nustatymo procesas, grindžiamas subjektyviu faktoriumi – vidiniu įsitikinimu. Vidinis įsitikinimas – tai ne išankstinis įsitikinimas, nuojauta, o įrodymais pagrįsta išvada, kuri padaroma iš surinktų įrodymų, kada išnagrinėjami reikšmingi faktai, iškeliamos ir ištiriamos galimos versijos, įvertinami kiekvienas įrodymas atskirai ir jų visuma (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1730-858/2018).

38. Teisėjų kolegija kritiškai vertina pareiškėjo teiginius, kad Gaminys nesuklaidintų vidutinio vartotojo, nes „snusais“ neprekiaujama Lietuvos Respublikoje. Tiek Departamentas Nutarime, tiek teismas skundžiamame sprendime tinkamai įvertino reikšmingas aplinkybes (duomenis), susijusias su Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 8 punkto pažeidimu, ir padarė motyvuotas išvadas, kad Bendrovė minėtą pažeidimą padarė. Tai, kad pirmosios instancijos teismas kitaip vertino pareiškėjo nurodytus argumentus ir bylos duomenis ar jiems nepritarė (su jais nesutiko), nesudaro pagrindo konstatuoti, jog pirmosios instancijos teismas netinkamai taikė įrodymų vertinimą reglamentuojančias proceso normas ir padarė bylos faktais ir galiojančios teisės normomis nepagrįstą išvadą, kad atsakovo Nutarimas yra teisėtas ir pagrįstas. Teisėjų kolegijos nuomone, pirmosios instancijos teismas įrodymų vertinimo taisyklių nepažeidė ir byloje esančius įrodymus įvertino tinkamai.

39. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas tinkamai aiškino ir taikė teisės aktus, reguliuojančius ginčo santykius, faktines ginčo aplinkybes, priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą, atitinkantį ABTĮ 86 straipsnio reikalavimus bei suformuotą teismų praktiką panašiose bylose, todėl pirmosios instancijos teismo sprendimas paliekamas nepakeistas, o pareiškėjo apeliacinis skundas atmetamas. Atmetus pareiškėjo apeliacinį skundą, nėra pagrindo tenkinti ir jo prašymą dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo (ABTĮ 40 str. 1 d.).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 148 straipsnio 1 dalimi, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „N.G.P. Imperial Lithuania“ apeliacinį skundą atmesti.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. rugpjūčio 31 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Rytis Krasauskas

Vaida Urmonaitė-Maculevičienė

Milda Vainienė